

Kdo AI používá nejvíc, nemusí ji nejvíc rozumět

Častější používání AI jde u studentů ruku v ruce s horším výsledkem znalostního testu

září 2026 · Tomáš Lintner · Veronika Tesařová · Markéta Žáková · Veronika Štolfová

Je to zjištění, které jde proti intuici: studenti, kteří s umělou inteligencí tráví nejvíc času, v testu o ní nedopadají nejlíp. Spíš naopak.

-0,23

souvislost mezi přesvědčením „stačí se umět dobře zeptat“ a výsledkem v testu

Čtyři ukazatele, stejný směr

Souvislost s výsledkem znalostního testu

Všechny hodnoty jsou záporné: vyšší hodnota ukazatele provází nižší skóre v testu.

Jsou to souvislosti **slabé**. Neplatí, že by každý častý uživatel dopadl špatně — znát někoho, kdo AI používá denně a v testu exceluje, není žádná výjimka. Co platí, je že se ten sklon objevuje u všech čtyř ukazatelů, v obou vlnách sběru dat, a vždy stejným směrem.

Pro představu o velikosti: kdybychom studenty seřadili podle toho, jak často AI používají pro školu, a porovnali horní a dolní třetinu, lišily by se v průměru zhruba o jednu správnou odpověď ze sedmnácti. Je to rozdíl, který nepozná učitel u jednoho studenta, ale který je v datech celé populace jasně čitelný.

Je také dobré vědět, co přesně se s čím porovnává. Znalostní test se neptá na to, jak dobře student s AI zachází, ale na to, jak rozumí tomu, co AI je: kde bere odpovědi, proč se plete, čím je ovlivněná. Student tedy může být v ovládání nástroje velmi zručný a v

testu přesto dopadnout podprůměrně. Právě tahle kombinace se v datech objevuje často.

Nejsilnější není frekvence, ale postoj

Ze čtveřice nejtěsněji souvisí s horším výsledkem souhlas s tvrzením, že **je důležitější umět se dobře zeptat AI než rozumět věcem sám**. Tohle přesvědčení není o množství používání. Je to názor na to, co se vlastně vyplatí umět — a zdá se, že jde ruku v ruce s tím, že toho člověk umí méně.

Stojí za pozornost, že jde zároveň o přesvědčení, které samo o sobě zní modernizačně a bývá formulováno jako přednost. Ve výsledcích se ale chová jako riziko.

U učitelů to tak není

Stejná otázka ve dvou skupinách

U učitelů ze stejných škol se žádná taková souvislost neobjevuje: jak často učitel AI používá, o jeho znalostech nevypovídá prakticky nic. Rozdíl mezi oběma skupinami je sám o sobě zajímavý a nabízí vodítko — u dospělých, kteří AI používají k práci, kterou už umí, nemá co nahrazovat. U studenta, který se teprve učí, nahrazovat co má.

Proč to zatím není důkaz o příčině

Obě vysvětlení sedí na stejná čísla. Buď intenzivní používání AI odvádí studenta od toho, aby se věci naučil sám — pak je to problém, který se dá řešit zadáním a metodikou. Nebo student, který věcem nerozumí, se AI chytá jako záchraného lana — pak je to důsledek jiných potíží a AI je jen jejich nejviditelnější projev.

Z jednoho ani ze dvou měření se to rozhodnout nedá. Potřeba je vidět pořadí v čase: jestli nejdřív přijde intenzivní používání a pak horší výsledek, nebo obráceně.

Kvůli tomuhle sbíráme data potřetí

Třetí vlna sběru dat na podzim 2026 je přesně ten nástroj, který na tuhle otázku odpoví: u stejných studentů uvidíme, co bylo dřív. **Proto na ní tolik záleží** a proto prosíme školy, aby ji dokončily i v případě, že už mají pocit, že o AI vědí dost.

Co dělat, než budeme vědět víc

I bez odpovědi na otázku po příčině dává smysl jedna věc: ptát se studentů na to, co jim AI odpověděla, stejně samozřejmě, jako se je ptáme na to, co si přečetli. Ne proto, abychom je přistihli, ale proto, že vysvětlit cizí odpověď vlastními slovy je přesně ta práce, kterou AI udělat nemůže.

Odkud čísla jsou

2 113 studentů v prvním sběru dat a 1 498 v druhém, ze stejných 28 středních škol, plus 500 učitelů z týchž škol. Porovnááme výsledek ve znalostním testu s tím, jak často a jak intenzivně student AI používá. Uvedené hodnoty jsou korelace; záporné číslo znamená, že vyšší používání provází nižší skóre.